

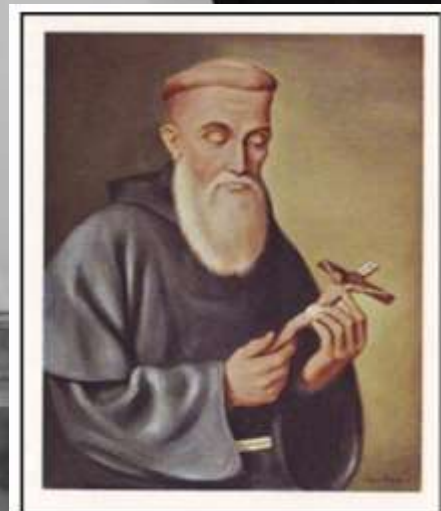
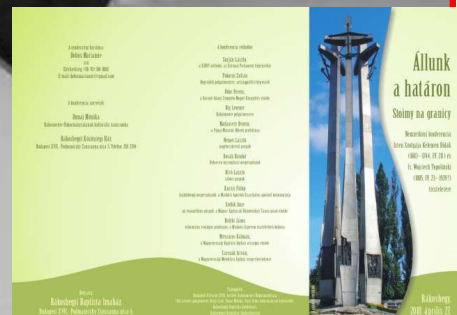
LENGYELORSZÁG MAGYARUL

Polákia Magazin

Budapest Főváros XVII. kerületi Lengyel Kisebbségi Önkormányzat 1173 Budapest, Pesti út 165.

2010. április 27.
Nemzetközi
konferencia Kelemen
Didák és Wojciech
Topoliński emlékére

Kelemen Didák minorita szerzetes 1683-ban született a háromszéki Kézdialmás-Baksafalván. Tanulmányait a minoriták eperjesi főiskoláján végezte, itt öltötte magára Assisi Szent Ferenc szürke darócruháját, tanárként tevékenykedett. Az ellenreformáció időszakában a Partiumban nagy szükség volt a katolikus hit védelmezésére, templomok, iskolák építésére; e feladattal bízták meg felettesei. Kétszer választották meg a rend magyarországi tartományfőnökévé. Nevéhez fűződik a miskolci Nagyboldogasszony-templom, rendház és iskola, valamint a nyírbátori templom és rendház építése, a beszercei ferences rendház és templom restaurálása. 1744. április 28-én halt meg Miskolcon. Sírja, emléktáblája és arcmása az általa alapított templomban látható. Kelemen Didák irodalmi munkássága is jelentős: 13 kötet szerzője, e munkák közül legkiemelkedőbb a Búzafejek című prédikációsgyűjteménye, mely nyelvművelő szempontból is igen értékes.

Kelemen Didák egész életét az apostoli munkának szentelte. Már életében szentnek tisztelték, halála után égi patrónusnak tekintették. Gondja volt a pestise betegekre, a szegényekre. Sorra járta a tehetősebbek házeit, másoknak koldult, és mindent szétszort a rászorulóknak között. Életrajzát lelki gyermeke és pártfogója, Károlyi Klára írta meg.

A miskolci minoriták és a templomukhoz tartozó harmadrendiek a század elején újjátarták fel Kelemen Didák boldoggáavatási eljárását. 1939 nyarán Adalberto Topolinski, a rendi szenttéavatási ügyek általános római kérelmezője Miskolcon összegyűjtötte a szükséges iratokat, majd a krakkói bíboros érsek meghívására, Nagy Lajos király leánya, Hedvig boldoggáavatási ügyének kivizsgálására Lengyelországba utazott. Lengyelország német megszállásának kezdetén Topolinski egy német gyűjtőtáborba került, ahol a magával vitt iratokkal együtt nyoma veszett.

Kelemen Didák boldoggáavatása ennek ellenére folyamatban van. Tisztelete a renden belül, különösen utolsó működési helyén, Miskolcon a mai napig él.

Magyar Kurír

A konferencia honlapja:
Debus Marianne
 006
 E-mail: debusmarianne@gmail.com

A konferencia szervezője:
Debus Mónika
 Németországi Polóniai Magyar Kulturális Intézetek

Baksafalvi Községi Hivatal
 Budapesti XXI. kerületi Zoltán utca 3. Tel.: 06-1-281-1294

A konferencia résztvevői:

Szűcs László
 a CDP elnöke, az Eperjesi Főiskola rektorja

Pálfi Zoltán
 Magyarországi Minorita Rend főnöke

Éber Ferenc
 a Magyar Minorita Rend Magyarországi elnöke

Hajó Levente
 Magyarországi Minorita Rend főnöke

Malczky Zoltán
 a Pápai Minorita Rend főnöke

Nemes László
 magyarországi püspök

Deák Róbert
 Magyarországi Minorita Rend főnöke

Hécs László
 magyarországi püspök

Kocsis Péter
 Magyarországi Minorita Rend főnöke

Szűcs László
 a Magyarországi Minorita Rend főnöke

Deák Róbert
 Magyarországi Minorita Rend főnöke

Hajó Levente
 Magyarországi Minorita Rend főnöke

Malczky Zoltán
 a Magyarországi Minorita Rend főnöke

Csörnyei István
 a Magyarországi Minorita Rend főnöke

Tisztelettel
 Budapesti XXI. kerületi Zoltán utca 3. Tel.: 06-1-281-1294

Állunk a határon
Stoimy na granicy

Nemzetközi konferencia
 István Szolgája Kelemen Didák
 (1683–1744. IV. 28.) és
 József Topolinski
 (1885. IV. 23–1939?)
 tiszteletére

Rakosbényi
 2010. április 27.

2010. április 27. Nemzetközi konferencia Kelemen Didák és Wojciech Topoliński emlékére

Április 28. Isten szolgája Kelemen Didák ünnepnapja. A minorita rend a 266 évvel ezelőtt meghalt szerzetesre, a keresztény hit apostolára, a szegények barátjára emlékezik.

A Felső-Tiszavidék XVIII. századi nagy apostola, Kelemen Didák egykori minorita tartományfőnök halálának évfordulója, április 28-a jeles ünnep a minorita rend tagjai számára. 1744-ben e napon halt meg az általa újjáépített miskolci templom rendházában. Miskolcon minden hónap 28-án szentmisét mondanak a boldoggáavatásáért, majd a sírjánál imádkoznak Didák atya égi közbenjárását kérve.

Állunk a határon címmel, két önfeláldozó szerzetes, Kelemen Didák (1683-1744) és Wojciech Topolinski (1885–1939) tiszteletére konferenciát szerveztek a Rákoshegyi Baptista Imaházban. Bogdan Adamcik történész a magyar, Dobos Marianne irodalomtörténész, a konferencia szervezője a lengyel pap életútját ismertette.

Neves történészek emlékeztek az ezeréves magyar-lengyel történelmi barátság és testvériségre: Kapronczai Károly, Kovács István, Katona Tamás és dr., Konrad Sutarski a Magyarországi Lengyelség Múzeuma és igazgatója részvételével.

Mit tehetett egy XVIII. századi és XX. századi minorita hite és szeretete korában, és hogy sugárzik át ma is, századokon át? A XVIII. századi atya Isten szolgája, Kelemen Didák OFM Conv., az elmúlt századé pedig egy lengyel mártír szerzetes, fr. Wojciech Topolinski OFM Conv. (Születésének 125. évfordulóját ünnepeljük április 23-án.) 1939-ben ő jött Rómából, hogy hazautaztában előmozdítsa Kelemen Didák annyiszor elakadt szentté avatási ügyét. Csakhogy kitört a háború, s a lengyel szerzetesnek nyoma veszett...

Április 27-én rendezték „Állunk a határon” címmel (Zbigniew Herbert verssora) Rákoscsabán azt a konferenciát amely mindkét szerzetesre emlékeztetett. Ezt követően Bíró László tábori püspök mutatott be szentmisét a Lisieux-i Szent Teréz-templomban.

ÁLLUNK A HATÁRON – STOIMY NA GRANICY

Nemzetközi Konferencia Isten Szolgája Kelemen Didák (1683-1744) és fr. Wojciech Topoliński (1885-1939) tiszteletére - Rákoshegy, 2010. április 27.

Szervezők:

Dunai Mónika – Rákosmente Önkormányzatának kulturális tanácsnoka
Rákoshegyi Közösségi Ház

Az esemény védnökei:

Dr. Surján László, a KDNP alelnöke, az Európai Parlament képviselője
Pokorni Zoltán, Hegyvidék polgármestere, országgyűlési képviselő
Dr. Ódor Ferenc, a B.-A.-Z. megyei közgyűlés elnöke
Riz Levente, Rákosmente polgármestere
Madassery Benvin, a Pápai Missiók Művek prefektusa
Német László, nagybecskereki püspök
Bosák Nándor, Debrecen-nyíregyházi püspök
Bíró László, tábori püspök
Kocsis Fülöp, hajdúdorogi megyéspüspök, a Miskolci Apostoli Exarchátus apostoli kormányzója
Szebik Imre, ny. evangélikus püspök, a Magyar Egyházak Ökumenikus Tanácsának elnöke
Bolyki János, református teológus professzor, a Miskolci Egyetem tiszteletbeli doktora
Mészáros Kálmán, a Magyarországi Baptista Egyház országos elnöke
Csernák István, a Magyarországi Metodista Egyház szuperintendense

Program:

Szombath Attila: A másik emberért való áldozathozatal értelem – néhány filozófiai értelmezés
Fr. Bogdan Adamczyk OFMConv: Isten Szolgája P. Kelemen Didák hite és tevékenyszeretete korában a történelmi Magyarországon
Dobos Marianne: Beilleszthető-e fr. Wojciech Topoliński „A feladatot teljesítettem” mártírhalála a vatikáni államtitkárság második világháború alatti egyházpolitikája?
Kapronczay Károly: A lengyel katolikus egyház szerepe magyarföldön
Katona Tamás: Kárpátaljai honvédek halála Bialkiban
Dombóvári Antal: Lengyel menekültek Rákoscsabán
Az ülészak végén a konferenciához kapcsolódó kiállítás megtekintése a Rákoshegyi Közösségi Házban
Az ebédszünetben: koszorúzásra került sor a rákoscsabai Szent Filoména Katolikus Kör előtti lengyel emlékműnél

15.00 II. ülészak

Kovács István: Az 1944-es varsói felkelés és 1956 őszének magyar szabadságharca, avagy a cserbenhagyottság közössége
Konrad Sutarski: A barátság háború utáni időszak
Kalász Márton: Személyesen Zbigniew Herbertről

17.00 - Herencsár Viktória cimbalomművész és Horváth Anita hegedűművész zenei blokkja következett.

18.00 A konferencia zárásként ünnepi szentmise a Lisieux-i Szent Teréz-templomban (Szent István tér)
Bemutatja: Bíró László, tábori püspök

Isten Szolgálja KELEMEN DIDÁK (1683-1744) hite és tevékeny szeretete korában, a történelmi Magyarországon

*Csodálunk Téged, nemes Vándora
Magyar utaknak, Kelemen Didák!
Amerre jártál, mindenütt föléledt
Az ősi hit s a kialvó lélek
Újra meleggel telítődött.[1]*

Így írt Nagy Miklós, az Egyházi Lapok szerkesztője az 1944 II. Világháborús napjaiban.

1744. április 28-án fejezte be életét a földön az az ember, akinek az Egyház, a Ferences Rend és Miskolc városának hívő serege is sokat köszönhetett. Isten szolgája, a szerzetesi élet példája, a keresztény hit apostola, a szegények barátja, az evangéliumi élet szimbóluma. Mi is lehet az ő üzenete azok számára, akik a XXI. század elején Krisztushoz és az ő Egyházához akarnak kapcsolódni?[2]

Dr. Kovács Tibor minorita atya, Kelemen Didák halálának 200. évfordulójára a Kelemen atya közlönye című kiadványban így méltatta Didák atyát: „a minoriták miskolci rendházának egyik piciny cellájában hunyta le az apostoli munkától és az áldozatos élettől fáradt szeméit Kelemen Didák minorita atya, a szentéletű szerzetes, a szegény és elnyomorodott magyar nép csodatevő nagy barátja, a magyar egység és összefogás tüzes lelkű bajnoka, a lángszavú szónok, a keresztény magyar megtestesült eszményképe.”[3]

Kelemen Didák – világi nevén Kelemen Sámuel – a nemes székely családnak szülötte. A háromszék megyei Baksafalván (mai Kézdiálmás) született meg.

Nehéz kor volt az övé, amikor hevesen üldözték a katolikusokat. Didák atyát gyakran úgy fogadták, mint betolakodó ellenséget. Pápista kutyának nevezték, erre is csak szelíden mosolygott. Koldult, hogy másoknak adhasson, miközben maga szükségét szenvedett.

Ebben az időben a török hódoltság okozta nyomorúság a csalódás és reménytelenség kudarcát váltotta ki a magyarság lelkéből. „Olyan lett a magyar föld és a magyar lélek, - írta Csák Alajos Cirkék Kelemen Didák csodás élete és működése című könyvben - mint a letarolt erdő. Elhervadt benne minden virág, megdermedt benne minden élet. A tiszai részeken a vallási villanások idején a katolikusok voltak a gyengébbek. A legtöbb katolikus pap hozzácsatlakozott a felkelőkhöz és elment a sereggel. A szegény magyar nép csak tengett-lengett az események árjában. Magukra maradva lassankint átszállingóztak a református prédikátorokhoz.”[4]

Így a hitért, a magyarságért, a puszta emberi létért kiállott közös szenvedések tudatosították a kis Kelemen Sámuel lelkében a hivatást, hogy népének segítője, „barátja”, jogainak védelmezője, lelkének nemesítője legyen. Ezzel a hivatással lépett be a kantai minorita iskolába, ebből az iskolából került ki Kelemen Sámuel és magával nemcsak a tudást vitte, hanem a megérett szerzetesi hivatást is, hogy sokat szenvedett népének apostola és felemelője legyen.

Tizenkilenc éves korában, 1702. novemberében érkezik meg az eperjesi rendházba, ahol a próbaév letöltése után az ottani hittudományi főiskola hallgatója lett. A tudománynak és az életszentségnek ebben a központjában nemcsak a bölcsélet és a hittudomány titkaiba avatták be, de megtanították a keresztény emberi élet nagy titkára is: az ember szeretet nélkül semmi s igazi hivatása az, hogy mint áldozat elégjen az isteni és felebaráti szeretet oltárán.

Ezzel a komoly útravalóval indult el apostoli útjára Kelemen Didák atya. Assisi Szent Ferenc hűséges követőjeként megértette, hogy a történelem a mindig újabb eszmék forradalmával milliókat tipor maga alá.

Ezekkel az emberekkel vállalt ő sorsközösséget. Vállalta ő is, hogy koldulásból él s ezzel szolgálja az egyszerű népet, mert megérti, megosztja és enyhíti szenvedéseiket.[5]

Didák atya kért, könyörgött, koldult, kilincselte egész életén keresztül, de sohasem önmagá-nak, hanem mindig másnak. Az főuraknak írt levelei, mind alázatos koldulás az Isten ügyéért, egy-egy kolostor és iskola talpra állításáért, a szegények és nyomorultak felemeléséért. S mindez azért, mert nagyon szereti szegény, elesett embertársait, akiket a sors erkölcsi és anyagi nyomorúságba döntött, s akik a történelmi események áradatában földönfutókká, hajléktalanokká lettek.[6]

„Szinte hihetetlen mozgékonyssággal járta be Kelemen Didák az egész országot, főleg a tiszai részeket s mindenütt segített – tesz tanúságot Didák atya életszentségéről és munkásságáról dr. Kovács Tibor - visszavezette az Istenről és a templomról megfélemezett magyart ősei hitéhez, az általános lelki eldurvulás közepette elkérgesedett lelkekbe saját életpéldá-val oltotta be a szeretet zsenge palántáját. Koldult a vagyonosoktól de mindjárt továbbította a rászorulóknak. Saját egyetlen ruháját terítette arra, akin még az ő foltos szürke csuhájánál is kevesebb ruha volt.”[7]

Lelkes odaadással küzdött a viszálykodás és egyenetlenkedés ellen. Kibékítette az egymással folyton vitázó főúri családokat, intette őket jobbágyaik iránti kötelességeikre, amelyeket, ha nem is a puszta emberi jog, de a felebaráti szeretet törvénye parancsol.

Szoros baráti kapcsolatot tartott fenn szinte minden főúri családdal, főleg Károlyi Sándorral, a kuruc generálissal, annak leányával, Károlyi Klárával, a Koháryakkal, Barkóczyakkal, Csákyakkal, akiket tanácsokkal látott el, gyermekeiket nevelte, s így az ország közügyeibe is hatékony befolyása volt. Minden tanácsa, amint leveleiből előtűnik, minden véleménye a haza és embertársi szeretett, a szilárd erkölcsi alapokon álló, széles látású nagy ember megnyilvánulása volt.[8] A pozsonyi országgyűlésen mondott megnyitó szentbeszéde is ezt árulja el: magyar volt és szent volt.

Kelemen Didák a katolikus megújulásnak Pázmány után a legnagyobb alakja; ezt bizonyítja apostoli munkálkodásának eredménye és főleg irodalmi munkássága. Ő is, miként Pázmány, templomokkal és iskolákkal akarta testvéreinek lelkét Istenhez emelni. Szinte szállóigévé lett már Kelemen Didáknak az a mondása, mely egyszersmind egész beállítottságát jellemzi: „Adná Isten, hogy minden faluban templom és minden harmadik faluban iskola lenne”.[9]

Didák atya apostol de nem hitvitázó; a falvak és városok százait téríti vissza a keresztény hitre. Tudománya és módszere egészen más, mint a csúfalkodó és másokat megvető vitatkozóké. Didák atya magyar és szent, aki kemény mint a szikla, ha Isten igazáról van szó, de lágy, mint a viasz, ha tévelygő, sebzett lelkű, megzavarodott ember felé kell kezét kinyújtani.

„Nagytudású ember volt Kelemen Didák atya - írja Kovács Tibor atya - mély bölcséleti megalapozottság, szilárd teológiai beállítottság s főleg az igen sok élettapasztalat a székely ember természetes bölcsességével ellenállhatatlan fegyver volt a kezében mellyel azonban sohasem sújtott, hanem segített és felemelt.”[10]

Irodalmi munkásságát is méltó hely illeti meg irodalmunkban. 1729-ben Kassán „Búza-fejek” cím alatt kiadott szentbeszéd sorozata egyházi, irodalmi és nyelvészeti szempontból is értékes eleme a magyar irodalomnak. Többi munkái, beszédek, valláserkölcsi értekezések, temetési búcsú-beszédek egytől-egyig mind nagy tudásnak, életszentségnek, haza- és emberszeretnek bizonyítékai.

Szinte a csodával határos az, amit ez az egyszerű kolduló szerzetes alkotott: a miskolci hatalmas rendház és templom, a nyírbátori, nagybányai, kolozsvári minorita rendházak és templomok, a kisebb templomok és iskolák egész sora, melyeket vagy egészen, vagy részben Kelemen Didák buzgósága hozott létre.

Szerette az Istent, és tisztelte az ő házát. Erről tanúskodik a nyírbátori templom használatba vételekor, 1725-ben mondott beszéde:

„Valóban áldott ház, melyben az üdvösség megadatik. Vegyétek vissza immár elméteket, keresztyének, Zakeusról, és fordítsátok erre a Házra, erre régentén Isten dicsőségére felszenteltetett Templomra, melybe ma hozatott be az Oltárról elvétellett és eddigelé ebben a környékben elrejtett Oltári tűz, az igaz isteni tisztelet; ma újított meg a sok esztendőktől fogvást megszünt isteni dicséret; mától fogvást ezután naponként az Új Testamentumbéli makula nélkül való Áldozat ebben Istennek bemutatatik. Mentől boldogabb tehát ez a Ház, melyben nem egyszer, hanem számtalanszor adatik meg az üdvösség mindazoknak,

kik buzgó ájtatossággal ide folyamodnak, igaz töredelmes, alázatos szívvel Istenhez térnek, és a Krisztus Jézus valóságos szent Testében-Vérében részesülnek.”[11]

Kortársai már szentként tisztelték és sok csodás eseményt jegyzett fel életéből a krónika.

„Tűzvész van a városban. A szél egyik égő házról a másikra viszi a zsarátnokot. Ő az Oltáriszentséget öleli magához, és megy vele oda, ahol a legnagyobb a baj. Egy kálvinista asszony rákiált: „Inkább egy vödör vizet vigyen oda, ne azt a bálványt!” Didák a „bálvánnyal” körmenetet tart. Körbe járja a lángoló negyed, a nem égő házakat megáldja. Eláll a szél, lokalizálódik a tűz. Több ház nem fog tüzet, kivéve az asszonyé, aki nem engedte házát megáldani. Az asszony megdöbben. Néhány nap múlva sírva kér bocsánatot tőle. Didák atya becsülete napról napra nőtt Miskolcon. Szent embernek tartják azok is, akik kezdetben gyanakodva fogadták.”[12]

Egész életműve, minden cselekedete a szent erényeit hirdeti: az Istenbe vetett rendíthetetlen mély hitet; bizalmat és reményt a Gondviselésben és az igazság győzelmében; a másokért vállalt szertetteltjes áldozat, az önmehtagadás, az alázatosság, vezeklés és imádság gyöngyeit.[13]

„Kelemen Didák nemcsak gyöngéd szeretettel volt fáradhatatlan azon - írja az 1944 kiadott közlőny szerkesztője -, hogy a lélek Istenhez, végső céljához eljusson, hanem ezenkívül hős is volt. Nemcsak a vallás hőse, hanem az emberi bátorság, halált megvetés mintaképe. Nem szavalt nagyhangon, mikor távol volt a veszély és nem bujt a furalyukba, amikor az közel volt. Elébe ment Istenért, Hazáért győzni vagy elesni.”[14]

Kell-e szebb, Istennek tetszőbb példa Kelemen Didák életénél? Kell-e szebb életcél Kelemen atyánál?

Az apostoli munkától fáradtan, egészségében megviselve vonult vissza, az általa alapított miskolci rendházba és ott ragadta el a halál 1744. április 28-án, 61 éves korában. Erről leírást találunk a rendi Protocollumban:

„Elkészült hát a rendház, amely végre – ma úgy mondanánk, hosszú idő után végre - emberhez méltó lakóhelyet nyújtott az itt lelkipásztorkodó és tanító szerzetesatyáknak! Kibontakozott hát és fölmagasodott P. Kelemen Didák szeme előtt a mű, amelyért fáradozott, dolgozott, és amelyért oly hosszú időn át a nélkülözés és nyomorúságos életkörülmények áldozatát vállalta. Méreteiben és állagában jele volt annak a nemkülönben sok áldozattal járó szerzetesi és papi munkának, amelynek a katolikus hit megújulásában és erősödésében volt eredménye. Mint Mózes Nébó hegyéről az Ígéret földjét, úgy nézhette meg az új rendház épülő falait, amelybe ő már nem vonulhatott be, mint boldog lakó.”[15]

De ne csak csodáljuk Kelemen atya személyiségét, ne csak kérjük közbenjárását, hanem szárnyaljunk fel hozzá, a földi salakon felüli magasságokba s legalább némileg útonozzuk őt tetteiben. A miskolci templom oldalkápolnájában lévő egyszerű sírját, most is felkeresik a hívők, és bizalommal kérik közbenjárását bajaikban.

Előadásomat egy imával szeretném befejezni, melyet a miskolci minorita templom hívei gyakran imádkoznak.

Szentháromság egy Isten, magasztald fel nevedet hű szolgád, Kelemen Didák boldoggá avatásával, amelyért alázatosan könyörgünk. Égi közbenjárására áldd meg mindennapi ügyeinket, és add kegyelmedet, hogy az élő hit és áldozatos felebaráti szeretet gyakorlásában példáját követve az örök boldogságot elnyerjük.

Remélem, hogy a konferencián elhangzott előadások egy lépéssel hozzájárulnak a lengyel-magyar barátság megerősítéséhez, Kelemen Didák kultuszának növekedéséhez és ahhoz, hogy őt mihamarabb a boldogok sorában tisztelhesük.

Köszönöm, hogy meghallgattak.

fr. Bogdan Adamczyk OFM Conv

- [1] Nagy Miklós, Kelemen atya közlönye, Miskolc, 1944, 7. oldal
 [2] Ájtatosságok gyűjteménye, szerk. Bogdan Adamczyk, Miskolc 2009, 142. oldal
 [3] Dr. Kovács Tibor, Kelemen atya közlönye, Miskolc, 1944, 1. oldal
 [4] Dr. Csák Alajos Cirjék, Kelemen Didák csodás és működése, Miskolc, 1927, 8. oldal
 [5] v.ö. Dr. Kovács Tibor, Kelemen atya közlönye, Miskolc, 1944, 2. oldal
 [6] ugyanott
 [7] Dr. Kovács Tibor, Kelemen atya közlönye, Miskolc, 1944, 3. oldal
 [8] v.ö. Dr. Kovács Tibor, Kelemen atya közlönye, Miskolc, 1944, 2. oldal
 [9] Gondolatok páter Kelemen Didákról, szerk. B. Adamczyk, Miskolc, 2009, 99. oldal
 [10] Dr. Kovács Tibor, Kelemen atya közlönye, Miskolc, 1944, 3. oldal
 [11] Kelemen Didák műveiből, Róma, 1985, 196. oldal
 [12] Gondolatok páter Kelemen Didákról, szerk. B. Adamczyk, Miskolc, 2009, 31. oldal
 [13] v.ö. Dr. Kovács Tibor, Kelemen atya közlönye, Miskolc, 1944, 3. oldal
 [14] Kelemen atya közlönye, Miskolc, 1944, 31. oldal
 [15] Gondolatok páter Kelemen Didákról, szerk. B. Adamczyk, Miskolc, 2009, 40. oldal

